

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת ויגש תשפ"א

(שנה ה', גליון 175)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
18:00	17:22	16:06	ירושלים:
17:56	17:24	16:20	תל אביב:
17:56	17:21	16:10	חיפה:
18:01	17:26	16:25	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שושנה סולטנה בת מרים

איילה בת נעמי

אמירה בת נעמי

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

יוסף דהאן בן רחל

רפאל פנחס בן מרים רמו

משה בן אסתר

חיים נתן צבי בן שרה

מאיר בן נעמי

דב לוסטרניק בן אביבה

אפי בן קונפיטה

פרשת ויגש התשפ"א

"אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה" (ב')

א. "ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו, ויקרא, הוציאו כל איש מעלי, ולא עמד איש אתו - בהתודע יוסף אל אחיו. ויתן את קלו בבכי, וישמעו מצרים, וישמע בית פרעה. ויאמר יוסף אל אחיו - אני יוסף, העוד אבי חי, ולא יכלו אחיו לענות אתו, כי נבהלו מפניו. ויאמר יוסף אל אחיו, גשו נא אלי - ויגשו, ויאמר אני יוסף אחיכם - אשר מכרתם אתי מצרימה. ועתה אל תעצבו, ואל יחר בעיניכם, כי מכרתם אתי הנה, כי למחיה שלחני אלהים לפניכם. כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ, ועוד חמש שנים - אשר אין חריש וקציר. וישלחני אלהים לפניכם, לשום לכם שארית בארץ, ולהחיות לכם לפליטה גדלה", (בראשית, מה' - א' - ז').

ב. על הפסוק (בראשית, מה' - ג'), "ולא יכלו אחיו לענות אתו, כי נבהלו מפניו",

דרשו רבותינו ז"ל (בראשית רבה, פרשה צג', י'): :

"אבא כהן ברדלא אמר, אוי לנו מיום הדין - אוי לנו מיום התוכחה.

בלעם, חכם של העובדי פוכבים, לא יכול לעמוד בתוכחה של אתונו,

הדא הוא דכתיב (במדבר, כב' - ל'), 'ההספן הספנתי לעשות לך כה ויאמר לא'.

יוסף קטנון של שבטים היה, ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו,

הדא הוא דכתיב, 'ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו'.

לכשיבוא הקדוש ברוך הוא, ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא -

שנאמר (תהילים, נ' - כא'), 'אוכיחך ואערכה לעיניך' -

על אחת כמה וכמה".

ובנוסחא אחרת, דרש ר' אלעזר בן עזריה ¹ :

"רבי אלעזר בן עזריה אמר, אוי לנו מיום הדין - אוי לנו מיום התוכחה.

ומה יוסף הצדיק שהוא בשר ודם, כשהוכיח את אחיו לא יכלו לעמד בתוכחתו,

הקדוש ברוך הוא, שהוא דין, ובעל דין, ויושב על כסא דין, ודן כל אחד ואחד -

על אחת כמה וכמה שאין כל בשר ודם יכולים לעמד לפניו".

והנה, במדרשים אלו, יש להתבונן וליתן את הדעת :

שכן, כאשר נתבונן בפסוקים, לא נמצא כלל וכלל שהוכיחם יוסף.

ג. על הפסוק (בראשית, מה' - ד'): :

"ויאמר יוסף אל אחיו, גשו נא אלי - ויגשו, ויאמר אני יוסף אחיכם - אשר מכרתם

אתי מצרימה",

כתב רש"י הקדוש, וז"ל :

"ראה אותם נסוגים לאחור,

אמר, עכשיו אחי נכלמים,

קרא להם בלשון רכה ותחנונים, והראה להם שהוא מהול",

ומקור דבריו, הוא מדברי רבותינו ז"ל (בראשית רבה, פרשה צג', ח') :

"ולא האמינו לו, עד שפרע עצמו, והראה להם המילה".

והדברים צריכים ביאור :

מפני מה האמינו לו, והלא, גם בני ישמעאל נימולים.

וכעין כד, מצאתי שנתקשה כבר רבינו הטור ², וז"ל :

¹ בראשית רבה, פרשה צג', יא'.

² הובא בחומש "אוצר הראשונים", עמוד תקי', בהערה ד',

בהוצאתו של ידי"נ הרה"ג ר' אברהם חממה שליט"א.

"ואין זה ראיה כל כך, דשמא ערבי מהול הוא,
ועוד, שהמצריים היו מלים במצוות יוסף, כדאיתא במדרש³."
עוד צריך לעיין:
היאך הראה להם יוסף הצדיק את מקום מילתו,
והלא, אין זה דרך ארץ, ואינו מדין צניעות.
ד. והנה, במצוות מילה, ישנם ב' עניינים:
האחד, מצוות חיתוך, והיינו הסרת העורלה,
והשני, מצוות פריעה, והיינו, גילוי הבשר החופה את העטרה.
וכאשר מקיים האדם מצוות מילה, הרי, שהוא מסיר את החיסרון הקיים באדם,
ומאידך, כאשר מקיים האדם מצוות פריעה, הרי, שהוא מוסיף את המעלה, שלא
היתה קיימת בו עד עתה.
וכתב ה"זוהר הקדוש"⁴, וז"ל:
"בְּהִהוּא זְמַנָּא, דְּמִתְכַּנְּשֵׁי עֲמָא קַדִּישָׁא, לְאַעְבְּרָא הֵהוּא עֲרְלָה מִקְמֵי בְּרִית,
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּנִישׁ כָּל פְּמִלָּא דִּילֵיהּ, וְאַתְגְּלִי וְדַאי לְאַעְבְּרָא לְהֵהוּא עֲרְלָה
לְעִילָא, מִקְמֵי בְּרִית קַיִמָּא קַדִּישָׁא.
דְּהָא, כָּל עוֹבְדֵי דִישְׂרָאֵל עֲבָדִין לְתַתָּא, מִתְעַרֵי עוֹבְדֵי לְעִילָא.
וּבְהֵהוּא זְמַנָּא, אֲתַדְחִיָּא הֵהוּא עֲרְלָה, מִכָּל עֲמָא קַדִּישָׁא לְעִילָא,
וּלְהֵהוּא עֲרְלָה מִתְקַנֵּי, מֵאַנָּא חָדָא בְּעַפְרָא, לְאַשְׂרָאָה הֵהוּא עֲרְלָה בְּגוּיָה⁵,"

³ בראשית רבה, פרשה צ', ו'.

יובא להלן באות ד'.

⁴ פרשת "תזריע", דף מד' ע"א, ב"רעיא מהימנא".

⁵ תרגום דבריו הקדושים, כך הם:

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׂמִתְכַּנְּסִים הָעַם הַקְּדוֹשׁ, לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ הָעֲרְלָה מִלְּפָנֵי הַבְּרִית,

ומבואר מדבריו הקדושים -

שהחיתוך, הוא הסרת העורלה, שהוא הסרת החיסרון.

ובמקום אחר ⁶, כתב ה"זוהר הקדוש", וז"ל:

"אמר רבי אבא, תא חזי, בקדמיתא, כד עאלו ישראל בקיימא דקודשא בריך הוא, לא עאלו כדקא גאות.

מאי טעמא, בגין דאתגזרו ולא אתפרעו, ולא אתגלייא רשימא קדישא ⁷,
ומבואר מדבריו הקדושים:

שהפריעה, הוא גילוי הבשר החופה את העטרה, שהוא הוספת המעלה.

ולפיכך, אנו מברכים בברכות הברית:

"וּצְאָצְאִיו, חֶתֶם בְּרִית קְדֹשׁ",

שהוא הוספת המעלה, שבאה על ידי הפריעה,

ומעלה זו, שייכת רק בעם ישראל, וכפי שמונה הלשון "וּצְאָצְאִיו".

ומצינו במסכת יבמות (עא' ע"ב):

"אמר רבה בר יצחק אמר רב, לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו",

ומבואר:

הקדוש ברוך הוא, מכנס את כל הפמליא שלו, ומתגלה ודאי להעביר את אותה הערלה למעלה, מלפני ברית הקדוש.

שהרי, כל המעשים שישאל עושים למטה, מעוררים מעשה למעלה.

ובאותו זמן, נדחית אותה הערלה, מכל העם הקדוש למעלה,

ומתקנים לאותה הערלה, כלי אחד עם עפר, להשרות אותה הערלה בתוכו.

⁶ פרשת "בשלח", דף ס' ע"ב.

⁷ תרגום דבריו הקדושים, כך הם:

אמר רבי אבא, בא ראה, בתחלה, כשנכנסו ישראל לברית של הקדוש ברוך הוא, לא נכנסו כראוי.

מה הטעם, כי נמולו ולא נפרעו, ולא התגלה הרשם הקדוש.

שנצטווה אברהם אע"ה על מצוות מילה, ולא על מצוות פריעה,

ומצוות פריעה, ניתנה רק לאחר מתן תורה.

ברם, על הפסוק ⁸, "וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנֵוֹן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, בְּהַמְלוֹ אֶת בְּשַׁר עֶרְלָתוֹ",
כתב רש"י הקדוש ⁹, וז"ל:

" 'בהמלו את בשר ערלתו' - באברהם לא נאמר 'את',

לפי שלא היה חסר, אלא, חתוך בשר - שכבר נתמעך על ידי תשמיש,

אבל ישמעאל שהיה ילד, הוזקק לחתוך ערלה, ולפרוע המילה - לכך נאמר בו
'את' "

ומבואר:

שאברהם אה"ע, כן קיים מצוות פריעה.

ותירץ הריטב"א על קושיא זו:

שבאמת, ישנה מחלוקת בין דברי הגמרא לדברי המדרש, האם נצטווה על כך
אברהם אע"ה, או לאו.

ברם, התוספות ¹⁰, וכן ה"שפתי חכמים" ¹¹, תירצו:

" ¹² ואע"ג דאמרין ... 'לא נתנה פריעה לאברהם',

קיימה הוא מעצמו, כמו שקיים כל התורה,

**אבל מילה, משום דיודע היה שעתיד להצטוות עליה, לא קיים עד שנצטווה, ואז
יהיה מצויה ועושה".**

ומכל מקום, מכל הנ"ל מבואר:

⁸ בראשית, יז' - כה'.

⁹ ומקורו, הוא מדברי המדרש - בראשית רבה, פרשה צג', ח'.

¹⁰ יבמות, עא' ע"ב. בד"ה "לא ניתנה".

¹¹ בראשית, יז' - כה'. על דברי רש"י שם.

¹² לשון ה"שפתי חכמים" הנ"ל.

שהיו האבות הקדושים מקיימים את מצוות הפריעה,
הן לאומר¹³ שדברי הגמרא חלוקים על דברי המדרש -
והן לאומרים¹⁴ שאברהם אע"ה קיים זאת כמי שאינו מְצַנֵּה ועושה.
ולפי זה, קושיית ה"טור" על דברי רש"י¹⁵, שהובאה באות ג', צריכה ביאור:
דכיוון שאומות העולם אינם מקיימים מצוות פריעה,
אם כן, יכלו האחים לעמוד על כך,
וכשיראו שיש בו מילה ופריעה גם יחד, יבינו, שהוא יוסף אחיהם.
ומחמת קושיא זו, יש לומר כדבריו של בעל¹⁶ "ילקוט מעם לועז":
שבאמת, יוסף הצדיק לא הראה להם את מקום המילה ממש,
אלא, מחמת שיוסף הצדיק כפה את המצריים למול את עורלתם¹⁷,
הוכיח להם, שהוא אחיהם, הממשיך את קיום מצוות ברית המילה, שנצטווה בה
אברהם אע"ה¹⁸.

ובזה, תתורץ הקושיא שהקשנו, היאך הראה להם יוסף הצדיק שהוא מהול, והלא,
אין זה צניעות ודרך ארץ,
דלעולם, לא הראה להם זאת בפועל.

ה. והנה, ראוי להתבונן וליתן את הדעת, היאך זכה יוסף למידתו, "מידת
היסוד",

¹³ דעת הריטב"א, שהובאה לעיל.

¹⁴ דעת התוספות וה"שפתי חכמים", שהובאו לעיל.

¹⁵ "ואין זה ראיה כל כך, דשמה ערבי מהול הוא,

ועוד, שהמצריים היו מלים במצוות יוסף, כדאיתא במדרש".

¹⁶ הגה"ק רבינו יעקב כולי זיע"א.

¹⁷ בראשית רבה, פרשה צ', ו'.

¹⁸ ולהלן נשתמש עוד ביסוד זה.

והלא, מפשטות קריאת פסוקי פרשת "וישב", משמע, שדיבר יוסף הצדיק לשון הרע,

וכמאמר הכתוב (בראשית, לז' - ב'): :

"אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב, יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הָיָה רֵעָה אֶת אָחִיו בְּצֹאן, וְהוּא נָעַר אֶת בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם,"

ובעניין לשון הרע, כתב בספר הקדוש^{19 20} "עדן מקדס", וז"ל:

"אמרו רז"ל, כי הפוגם ברית הלשון, סופו לפגום גם ברית המעור,

וזהו 'לא יחל דברוי'²¹, פירוש, לא יחלל דיבורו לפגום ברית הלשון, כי סופו לעשות מעשה, ככל היוצא מפיו יעשה - בפועל.

ונראה לעניות דעתי, כי בא הרמז, בפסוק²² 'ומה יתרון לבעל הלשון' -

¹⁹ להגה"ק, מרנא ורבנא, המקובל הא-להי, רבי רפאל משה אלבאז זיע"א,

דין ומו"צ, בעיה"ת צפרו, מרוקו.

הספר נדפס ויצא לאור, במהדורה מתוקנת - מפוארת ומוארת, ע"י מכון "ישמח לב - תורת משה",

מיסודו של מו"ז, מר דיינא דנחית לעומקא דדינא, הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה זיע"א, רבה האחרון והנערץ של העיר צפרו, וראב"ד הערים צפרו-פאס-מראקש, במדינת מרוקו,

כל ספרי מרן המחבר זיע"א, הודפסו בהשגחתו ובטיפולו האישי של מו"ז זיע"א. וכמו כן, בטיפולו המסור של דו"ז הגאון רבי פנחס עובדיה שליט"א, ראש המכון, ורב הקהילה המפוארת - בשכונת "בית וגן" - ירושלים.

²⁰ אות למד, ערך לשון הרע, עמודים קצד'-קצה'.

²¹ "איש כי ידר נדר ליהוה, או השבע שבעה, לאסור אסר על נפשו, לא יחל דברו, ככל היצא מפיו יעשה", (במדבר, ל' - ג').

²² בקהלת (י' - א'), נאמר:

"אם ישך הנחש בלוא לחש, ואין יתרון לבעל הלשון".

וכשנעיין בפסוקים שם, לא נזכר הדבר כלשון רבינו זיע"א -

"ומה יתרון לבעל הלשון".

שוב תרתי וחיפשתי, ומצאתי את מקורו של רבינו זיע"א, והוא ב"ילקוט שמעוני" (קהלת, רמז תתקפט'), וכדלהלן:

שמדבר על בעלי לשון הרע -

מה יתרון לבעל הלשון, ראשי תיבות מילה,

שסופו, גם אות ברית מילה".

ולמדנו מדבריו הקדושים :

שאם הפוגם בלשונו, סופו שיפגום בבריתו,

השומר על לשונו, סופו שישמור על בריתו.

אלא, שלאור דבריו הקדושים, תתעורר ותזעק השאלה הבאה :

אם ח"ו דיבר יוסף הצדיק לשון הרע, על אָחיו, היאך יכול היה לעמוד בניסיון

פוטיפר ואשתו (ניסיון מבחינת דוכרא, וניסיון מבחינת נוקבא ²³),

והלא, ח"ו, היה בסופו צריך לפגום באות ברית קודש, וכמו שנתבאר.

ו. וכדי להבין זאת, נביא בזה, את דבריו המתוקים מדבש, של הגה"ק רבי ²⁴

יחיאל מיכל ראבינאוויץ הי"ד, וכדלהלן.

"ריש לקיש אמר, לעתיד לבא מתקבצין כל החיות אצל הנחש, ואומרים לו -

ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך,

אומר להם, ומה יתרון לבעל הלשון.

ומפני מה אתה נושך באבר אחד, וכל האברים מרגישים,

אומר להם, ולי מה אתם שואלים, אָמרו לבעל הלשון - שהוא עומד כאן והורג ברומי".

²³ אותה מרשעת, אשת אדונו פוטיפר, היתה מפתה אותו לדבר עבירה, יום יום,

וכדכתיב (בראשית, לט' - י'), "וַיְהִי כַּדְבָּרָה אֶל יוֹסֵף - יוֹם יוֹם, וְלֹא שָׁמַע אֶלֶיהָ, לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ, לְהִיּוֹת עִמָּה",

דהיינו, שהיה יצר העריות - דנוקבא, מפתהו יום יום לדבר עבירה.

והנה, מצינו בגמרא (סוטה, יג' ע"ב), ש-פוטיפר, קנה את יוסף הצדיק לעבד, לצורך עצמו. והיינו, לצורך

משכב זכור -

"אמר רב, שקנאו לעצמו" -

"למשכב זכור, מתוך יופיו",

דהיינו, שהיה יצר העריות - דדוכרא, מפתהו יום יום לדבר עבירה.

דהנה, במאמר הכתוב (בראשית, לז' - ב'): :

"אֵלֶּה תְּלֻדֹת יַעֲקֹב, יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הָיָה רָעָה אֶת אָחָיו בְּצֹאן, וְהוּא נָעַר אֶת בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת בְּנֵי זְלָפָה נְשֵׁי אָבִיו, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה אֶל אָבִיהֶם",
ישנם ג' תמיהות :

א. במה שנאמר "וְהוּא נָעַר אֶת בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת בְּנֵי זְלָפָה נְשֵׁי אָבִיו", צריך ביאור, מה בא הדבר ללמדינו,

ב. במה שנאמר "וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה", צריך ביאור, מהו הלשון "וַיָּבֵא", כי לכאורה היה מתאים יותר לשון "וַיִּסְפָּר",

ג. במה שנאמר "וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה אֶל אָבִיהֶם", צריך ביאור, וכי יעקב אע"ה לא היה גם אביו של יוסף, ואם כן, היה צריך להיות כתוב "אֶל אָבִיו".
"והנראה בזה, דהפסוק בא, לומר, עד כמה גדלה צדקתו של יוסף ע"ה, שלא בא חלילה להוציא דיבה על אָחָיו,

ורק, דכוונתו היתה לטובה, ובאופן שמותר על פי הדין,

דהדין בזה, אם רואה באחד שעושה דבר שלא כהוגן, והוא רוצה לגלות לאביו או לרבו, שיוכיחו אותו על זה, ולהחזירו למוטב -

יש בזה, איזה תנאים עקריים :

א. שמקודם, יוכיח לו בעצמו,

ואם לא יועיל, אז מותר לגלות לאביו או לרבו שיוכיחוהו,

וכן, אם משער שתוכחתו לא תועיל, מותר לגלות,

ב. שלא יגדיל העוולה יותר,

ולא יוסיף שום דבר שיכול להגדיל העוולה, וכיו"ב,

²⁴ רבה של העיירה סטוצ'ין, ומחבר הספר הנפלא "אפיקי ים",

נרצח על קידוש ה', בזמן מלחמת העולם השנייה, על ידי הנאצים ימ"ש,

מובא בתחילת חלק ב', של ספרו "אפיקי ים", תחת מאמר "בינה במקרא".

- ג. שיכווין דווקא לתועלת, ולא ליהנות ח"ו מפגם חבירו".
ומעתה, יתבארו כל הקושיות, הדק היטב - היטב הדק:
- א. מה שנאמר "והוא נער את בני בלחה ואת בני זלפה נשי אביו",
בא להורות לנו, שקודם שגילה יוסף הצדיק לאביו את מעשה אָחיו, הוא שָׁקַל
בְּפִלְס, האם מותר הדבר על פי דין,
ומחמת שהיה יוסף הצדיק, משמש ומשרת את בני השפחות -
חשב, שמכיוון שבראייתו - הוא רואה שהם מזלזלין בבני השפחות, ממילא, לא
תתקבל תוכחתו כלל ועיקר,
- ב. מה שנאמר "ויבא יוסף את דבתם רעה", ולא "ויספר",
"להורות, שלא הוסיף שום דיבור, כמו שיוכל להיות בסיפור,
ורק 'ויבא', כמביא דבר ממקום למקום ממש, בלא הוספה וגירעון",
- ג. מה שנאמר "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם", ולא "אל אביו",
להורות, שבשעה שסיפר ליעקב אע"ה על מעשיהם של האחים -
סיפר זאת, כאילו היה יעקב אע"ה "אביהם" בלבד, ולא "אביו" -
להודיע, שנתכווין יוסף הצדיק בדבריו, לתועלת דווקא, ולא ליהנות ח"ו מפגם
אָחיו.
ומעתה, נשכיל ונבין, מניין עמדו לו ליוסף הצדיק - כאלו כוחות ותעצומות נפש,
לעמוד בניסיון פוטיפר ואשתו,
דכיוון שהיו כל מעשיו לשם שמים, ובכל דבריו היה בודק את הדין על כל כלליו
ופרטיו, זכה לגבור על היצר הרע, ולחדש את מידתו, "מידת היסוד".
- ז. את הפסוק (בראשית, מא' - לד'):
"יַעֲשֶׂה פְרָעָה, וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל הָאָרֶץ, וַחֲמֵשׁ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשֶׁבַע שָׁנֵי הַשָּׁבַע",
תירגם אונקלוס:

"יַעֲבֹד פְּרָעָה, וַיִּמְנִי מִהִימָנִין עַל אֶרְעָא, וַיִּזְרֹז יְת אֶרְעָא דְּמַצְרַיִם בְּשִׁבְע שָׁנִי שׁוֹבְעָא".

והנה, פירוש המילים "וימני מהימנין", הינו, **ימנה אנשים נאמנים**.
והדבר צריך ביאור:

היכן מונחים מילים אלו, בתוך המילים "וַיִּפְקֹד פְּקָדִים".

וראיתי בספר הקדוש²⁵ "בן לאשרי - ברכה משולשת", שביאר בזה, ע"פ הספרים הקדושים:

שבכל מקום שכוח הרע נמצא בתוקפו, סימן הוא שיש שם הכנה גדולה לענייני קדושה,

ומחמת שהיו המצריים שטופי זימה גדולים ביותר^{26 27}, והיתה בהם טומאה גדולה עד למאוד -

הוצרך הקב"ה להוריד את יוסף הצדיק למצרים, בכדי שיתן שם הכנה של קדושה, לאותם ס' ריבוא נשמות שיהיו שם.

וטעם הדבר, שהורד דווקא יוסף הצדיק לשם:

הוא מחמת שמידת ה"יסוד", שהיתה בו ביוסף הצדיק,

היוותה, כוח משקל כנגד זוהמת מצרים,

וכמו שדרשו רבותינו ז"ל (ויקרא רבה, פרשה לב', ה')::

"יוסף ירד למצרים, וְגָדַר עֲצָמוֹ מִן הָעֶרְוָה -

²⁵ להגה"ק רבי יצחק הכהן הוברמן זיע"א, הצדיק מרעננה,

לפרשת "מקץ", ח"א, עמודים תקצג'-תקצד'.

²⁶ כמו שנאמר (בראשית, מב' - ט')::

"עָרֹת הָאָרֶץ".

²⁷ כמו שנאמר (יחזקאל, כג' - כ')::

"זָרְמַת סוֹסִים זָרְמַתָּם".

וְנִגְדְּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּזָכוֹתָיו.²⁸

וידוע²⁸, שכל דבר הנמצא ברשותו של האדם, הוא משורש נפשו,

ובפרט, באוכל שברשותו.

ואם כן, כאשר יוסף הצדיק, הוא היסוד של מידת ה"יסוד" -

כל האוכל שברשותו, הרי הוא שייך בקדושה זו.

ולפיכך, סיבב הקב"ה -

שתהיה התבואה של האומה המצרית, הפרוצים בעריות,

אצל יוסף הצדיק, הגדור מן העריות.

ולפיכך, תירגם אונקלוס, את דבריו של יוסף הצדיק:

"וַיִּפְקֹד פְּקָדִים", "וַיִּמְנֵי מְהִימְנִין" -

והיינו, תְּמַנְהָ אַנְשִׁים נְאֻמָּנִים,

כיוון שלצורך השראת קדושה בתבואה, צריך איש קדוש ונאמן.

ח. על הפסוק (שמואל ב', כג' - ב'): :

"וּבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹדָד, בֶּן אִישׁ חֵיל, רַב פְּעָלִים מִקְּבָצָאֵל, הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי אֶרְאֵל

מוֹאֵב, וְהוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הַבָּאָר בְּיוֹם הַשְּׁלֵג",

דרשו רבותינו ז"ל (ברכות, יח' ע"ב): :

"בן איש חי - שאפילו במיתתו קרוי חי,

ירב פעלים מקבצאלי - שריבה וקבץ פועלים לתורה,

והוא הכה את שני אריאל מואבי - שלא הניח כמותו, לא במקדש ראשון ולא

במקדש שני,

²⁸ "תולדות יעקב יוסף", פרשת "בא".

"דגל מחנה אפרים", פרשת "לך לך".

"מאור עיניים", פרשת "ואתחנן".

'והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג' - איכא דאמרי, דתבר גזיזי דברדא, ונחת וטבל²⁹. איכא דאמרי, דתנא סיפרא דבי רב, ביומא דסיתוא³⁰."

ומדברי רבותינו אלו, למדנו:

א. שאדם המקפיד על קדושתו, וטובל לקריו, הרי הוא נקרא "איש חי",

ב. שאדם המקפיד על קדושתו, וטובל לקריו, הרי הוא נקרא "טוב".

ולפי זה, ביאר בספר הקדוש³¹ "בן לאשרי - ברכה משולשת". כדלהלן.

דהנה, הגימטריא של הפסוק³² "וַיֵּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחָיו, גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ",

עולה למניין - 1195.

וכמו כן, הגימטריא, של המילים, "איש חי טבל ביום שלג, טוב שלט לחם",

עולים למניין - 1195.

ללמדך:

שהיה יוסף הצדיק שומר על בריתו,

והיה מקדש ומטהר את עצמו,

ומחמת שכך, היה נקרא בשם "איש חי", והיה נקרא בשם "טוב".

²⁹ והיינו, שבניהו בן יהוידע שבר חתיכות קרח, וירד לטבול לקריו, כדי לעסוק בתורה.

והתוספות (בבא קמא, פב' ע"ב. בד"ה "אתא איהו") הקשו:

שכן, רק לאחר כמה דורות, תיקן עזרא טבילה לבעל קרי, בכדי לעסוק בתורה,

וביאר:

שבניהו בן יהוידע, טבל בכדי לאכול חולין בטהרה.

³⁰ והיינו, שבניהו בן יהוידע, למד ביום אחד מימות החורף, יום שהוא קצר ביותר, את כל ספר "תורת כהנים".

³¹ להגה"ק רבי יצחק הכהן הוברמן זיע"א, הצדיק מרעננה,

לפרשת "ויגש", ח"א, עמוד תרכו'.

³² בראשית, מה' - ד'.

ולפיכך, דווקא הוא עצמו, היה "שולט" על ה"לחם" - התבואה של האומה המצרית,

כי השומר על בריתו, משפיע את קדושתו גם על המזון שבאמתחתו.

והוסיף עוד לבאר בזה:

דהנה, "לחם" עולה בגימטריא, מניין 78,

ו-ג' פעמים שם הוי"ו ברוך הוא, גם כן עולים בגימטריא למניין זה,

ללמדך:

שהשומר על בריתו, משפיע את קדושתו ב-ג' עולמות,

עולם הבריאה, עולם היצירה, ועולם העשייה.

ט. ולאור המבואר, יתיישבו לנו ב' עניינים, וכדלהלן:

א. מה שהראה יוסף הצדיק לְאָחֵיו שהוא מהול, אינו כפשוטם של דברים,

אלא, הכוונה בזה, שהוא הוכיח להם, שהוא שומר את אות ברית קודש.

ב. צורת ההוכחה והתוכחה של יוסף הצדיק, היתה -

שאם באמת הוא היה מספר לשון הרע, כפי שהם חשבוהו,

ממילא, הוא כבר אינו שומר הברית, וכמו שנתבאר.

ואם הוא אינו שומר הברית, לא היתה התבואה של האומה המצרית מתברכת,

וכמו כן, לא היתה שוֹרָה קדושתו בתבואה.

י. ומהמבואר במאמר זה, נמצינו למדים:

א. שהמספר לשון הרע, אין לו אפשרות להיות שומר הברית.

ב. שהאדם שזוכה להיות שומר הברית, משריש את קדושתו בכל משלח ידו.

ג. שהאדם שזוכה להיות שומר הברית, נקרא בשם "איש חי".

ד. שהאדם שזוכה להיות שומר הברית, נקרא בשם "טוב".

- ה. שהאדם שזוכה להיות שומר הברית, ממשיך בקדושתו את שם הוי"ה ברוך הוא -
וממילא, אף משפיע שפע גדול ב-ג' עולמות -
עולם הבריאה, עולם היצירה, ועולם העשיה.
- ו. שהאדם שזוכה להיות שומר הברית, תוכחתו נאמרת בדרך הסתר וכבוד, ומתוך העמדת הטועה על טעותו -
אך ללא אמירה מפורשת "טעית".
ובודאי, שכאשר נזכה להיות גדורים מאמירת דברי לשון הרע,
וממילא, נזכה להיות שומרי הברית,
נזכה, לשכר גדול, בעולם הזה ובעולם הבא.
בעולם הזה, על ידי שנתברך בכל מעשי ידינו,
ובעולם הבא, על ידי שלא נבוש ולא ניכלם, היום והתוכחה.
יהי רצון, שנזכה לזה. אמן.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

יוסף דהאן בן רחל

רפאל פנחס בן מרים רמו

משה בן אסתר

חיים נתן צבי בן שרה

מאיר בן נעמי

דב לוסטרניק בן אביבה

אפי בן קונפיטה

~~~

שושנה סולטנה בת מרים

איילה בת נעמי

אמירה בת נעמי

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

לזכרון עולם בהיכל ה'

הראשל"צ הרב אליהו בקשי דורון בן טובה זצ"ל •

יצחק (ישראל) אוחנה בן מרים ז"ל •

יעיש זוביב בן מזל ז"ל •

ישראל אביטן בן סוזן ז"ל •

רפאל סיבוני בן גרסיה ז"ל •

משה חיון בן קוקה ז"ל •

~~~

ליליאן דיאמנטה בת עישה ע"ה •

רחל עמוס בת אסתרלייה ע"ה •

רבקה הרוש בת גרסיה ע"ה •

הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה •

אליס חוה עישה לוי בת גרסיה ע"ה •

מזל טוב סיגלר בת זוהרה ע"ה •

עזיזה שטרית בת אסתר ע"ה •

חנה בת ליליאן ע"ה •

קונפיטה בת דינה ע"ה •

חנה אילוז בת פרחח ע"ה •

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

המוזמים וכואבים אנו על פטירתו של אוהב תורה ולומדיה,
רודף צדקה וחסד, אהוב על הבריות, אציל המידות, משכים
ומעריב לבית הכנסת, החזיק במידת השלום, האיר פנים לכל
אדם, שנזדכך ביסורין קשים וקיבלם באהבה

ה' **משה חיון** ז"ל

נלב"ע יום רביעי ח' בטבת תשפ"א ומנוח"כ בבית העלמין אשדוד

ומשגרים אנו בזאת **כוס תנחומים** לבנו היקר

יבלחט"א ה' חי הי"ו ולכל המשפחה הכבודה הי"ו

בעל הנחמות ינחמכם מן השמים ובתוך שאר אבלי ציון וירושלים, הרופא
לשבורי לב ומחבש לעצבותם, אך טוב וחסד ישרה במעונכם, ובהמשך
דרכו הגדולה והצנועה תמצאו ניחומים, עדי נזכה לנחמה הגדולה,
ולתחית המתים בגאולה השלמה בביאת גואל צדק במהרה בימינו.